

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 872/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

383/2010. (VIII. 4.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszosok¹ 2009. június 29-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. augusztus 4-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszosok – férj és feleség – 2009. június 29-én a Debreceni Katonai Ügyészségen tettek feljelentést, és az arról készült jegyzőkönyvet a katonai ügyészség vezetője a Debreceni Rendőrkapitányság vezetőjének küldte meg azzal, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. §-a alapján vizsgálja ki az abban foglaltakat.

A rendőrség 2009. augusztus 5-én kelt – a panasz eljárás határidejének meghosszabbításáról szóló – értesítésében közölte csak a panaszosokkal, hogy kérhetik az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Testület eljárását. A panaszosok ezt követően 2009. augusztus 12-én kelt levelükben kérték, hogy panaszukat a Testület vizsgálatát követően az országos rendőrfőkapitány bírálja el. Ezért a rendőrkapitányság vezetője az előtte zajló panasz eljárást felfüggesztette.

2) A panaszosok a feljelentést rögzítő ügyészségi jegyzőkönyv tanúsága szerint az alábbiakat adták elő.

---

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

2009. június 28-án D. város a K. utcájában Audi típusú gépkocsijukkal haladva koccantak egy Skoda típusú gépkocsival, 13 óra 30 perc és 14 óra közötti időben. A panaszosok közül a feleség vezetett, a jobb oldalon ült a férj, a balesetben részes másik gépkocsiban – a panaszosok előadása szerint – szintén egy nő vezetett, és egy férfi ült a másik első ülésen.

A panaszosok előadták, hogy a Sz. utca felől közlekedtek a K. utcán, a belső sávban haladtak, amikor a külső sávból a Skoda meg akarta őket előzni. Ők az egész eseménysorból csak annyit észleltek, hogy a Skoda vezetője „nagyon dudált”, és a jobb oldali ülésről a férfi egy rendőrigazolványt mutatott.

Az ütközés során az Audi hátsó sárvédőjét érte a Skoda tükre, amely behajlott. A következő kereszteződés utáni buszmegállóban húzódtak félre, a másik gépkocsiból a rendőrigazolványt felmutató férfi kiszállt, indulatosan „kivágta” a panaszosok kocsijának jobb első ajtaját, és azzal fenyegetőzött, hogy ha nem száll ki az autót vezető panaszos, „kikapja” onnan, továbbá trágár szavakkal illette őket. A parkolóban volt két idegen, akik a panaszosoknak elmondták, hogy szívesen tanúskodnak.

A panaszosok felírták a rendőr nevét, és kérték, hogy hívjanak ki járőrt. Az egyik kikergetett járőr – akinek a panaszosok szintén rögzítették a nevét és az azonosítóját – a panaszosok szerint „szitkozódni kezdett”, „ordibált”, a gyermekük „megijedt tőle, és sírni kezdett”. A panaszosok szerint a járőrpár másik tagja korrektül viselkedett velük. A panaszosok kérték, hogy jöjjenek ki helyszínelők, akik hamarosan ki is érkeztek, és lefolytatták a helyszíni szemlét.

A helyszínelők a panaszosokat igazoltatták, majd kérték, hogy menjenek vissza a baleset helyszínére. Ott a baleset szerinti helyzetbe álltak vissza autóikkal, az Audival a belső sávba, a Skodával a külsőbe. A két helyszínelő azonban arra kérte őket, hogy álljanak át a külső sávba, és a Skodát állították a belső sávba, vagyis a panaszosok szerint éppen az ellenkező szituációba, ahogy a baleset valójában történt, és ezt a helyzetet fényképezték le. A panaszosok kérték, hogy az ő verziójuk szerinti helyzetet is rögzítsék, azonban az egyik helyszínelő közölte velük, hogy arra nincs szükség.

Ezt a panaszosok részrehajlásként, a baleseti dokumentáció „manipulációjaként” értékelték. Ezen felül sérelmezték mind a balesetben érintett rendőr, mind az egyik járőr és az egyik helyszínelő által használt hangnemet.

Ügyészi kérdésre elmondták, hogy az egyik helyszínelő rájuk ordított, hogy bilincsben fogja őket elvinni, egyikük karját megfogta, és úgy mondta, hogy azonnal üljön be a kocsiba, különben előállítja.

A panaszosok közölték azt is, hogy a balesetben érintett rendőr gépkocsijának olyan sérülését is „rájuk akarta fogni”, amely nyilvánvalóan nem a balesetből eredt – a gépkocsi eleje volt összetörve –, de erről valószínűleg a kikergető kollégák beszéltek le, mert nem volt a panaszosok autóján annak „megfelelő” sérülés.

A panaszosok az ügyészségi meghallgatás során előadták azt is, hogy szerették volna a baleset kapcsán megindult eljárás ügyszámát megtudni, azonban a „nagyállomáson lévő” rendőrörsön nem kaptak felvilágosítást.

A panaszosok kérték a rendőrök „felháborító viselkedésének” kivizsgálását és lehetőség szerint a helyszíni szemle megismétlését.

3) A panaszosoknak az intézkedő rendőrök ellen – szabálysértésre vonatkozó – hamis vád vétsége és más bűncselekmények miatt tett feljelentését az ügyészség elutasította.

5) A panaszosok a rendőrségtől kapott, 2009. augusztus 5-én kelt „értesítés”-ben foglalt tájékoztatás alapján 2009. augusztus 12-én kelt nyilatkozatukban kérték, hogy panaszukat a Testület vizsgálja ki.

II.

A Testület rendelkezésére álló rendőrségi iratok az alábbiakat rögzítették.

1) A helyszínre érkező járőrök 2009. június 30-án kelt jelentésükben előadták, hogy a megyei ügyelet utasítására 2009. június 28-án 14 óra 35 perckor jelenték meg a K. utca 36. szám előtt, és felvették a kapcsolatot a bejelentővel (aki elmondása szerint másik településen dolgozik rendőrként, ennek igazolására szolgálati igazolványát is felmutatta).

A bejelentő elmondta, hogy a Sz. utcában a K. utca irányában közlekedett, amikor a két utca kereszteződéséhez érve a panaszosok – külső sávban haladó – gépkocsija szabálytalan sávváltás közben gépkocsijának ütközött, sérülés nem történt. Elmondta, hogy a Skoda gépkocsit ő vezette, mellette felesége ült (aki kiskorú gyermekükkel együtt távozott a helyszínről, mivel a gyermeket iskolába kellett vinnie).

A rendőr megállapította, hogy a bejelentő gépkocsijának jobb első sárvédőjén, jobb első lökhárítóján és jobb első tükrén sérülés látható, a bejelentő elmondása szerint a panaszosok gépkocsijának bal oldala ütközött az ő gépkocsijával.

A panaszosok előadása szerint nem történt baleset, a feleség, aki vezetett, megmutatta, hogy a gépkocsijuk bal hátsó részén látható fehér csík csak mészfolt, ebből egy kis részt le is törölt az ujjával. A panaszosok kérték helyszínelő kihívását, továbbá elmondták, hogy nem a bejelentő rendőr, hanem felesége vezette a gépkocsit.

Mivel a panaszosi gépkocsin törés- vagy ütközésnyom nem volt látható, a rendőr nem tudta eldönteni, hogy valóban baleset részese volt-e a személyautó.

Az indulatok a vita hevében elszabadultak, azért további rendőri erőt kértek, ezt követően a bejelentő felesége is megjelent a helyszínen, majd kiértek a helyszínelők, akiknek a járőrök átadták az intézkedés végrehajtását.

2) A panaszosok által tett feljelentés kapcsán az egyik járőr a jelentését 2009. július 20-án a következőkkel egészítette ki. A helyszínre érkezéskor észlelte, hogy a panaszosok „igen magas hangnemben, néha kiabálva” vitatkoztak, a vita kezdett elmérgesedni, az indulatok kezdtek elszabadulni. A rendőr megjegyzi, hogy a balesetben érintett rendőr kolléga, továbbá más rendőrök az ő jelenlétében semmilyen sértő megjegyzést nem tettek a panaszosokra.

A járőr többször hangosan, jól hallhatóan felszólította a feleket, hogy hagyják abba a kiabálást, hogy intézkedni tudjon. Nem szidalmazott senkit, végig kulturált hangnemben beszélt. A panaszosok közül a feleség „többször, magas hangnemben” bírálta a rendőri intézkedést.

A jelentést tevő rendőr rögzítette azt is, hogy az intézkedést részrehajlás nélkül folytatta le, sértő megjegyzést egyik félre sem tett. Többszöri felszólítása után kezdett el csitulni a léghő, és éppen azért kért a helyszínre további rendőri erőt, mert attól lehetett tartani, hogy tettelegességre kerül sor.

3) A Debreceni Rendőrkapitányság Belvárosi Rendőrőrsének őrsparancsnoka kivizsgálásában összefoglalta a rendőri jelentésekben foglaltakat, és megállapította, hogy a rendőri intézkedés „kulturált, objektív és arányos” volt, részrehajlás azért sem állapítható meg, mert a járőrök megállapításokat nem tettek, következtetéseket nem vontak le, ezt a helyszínelést végző rendőrök végezték el.

4) A helyszínelést végző rendőrök jórészt egyező tartalmú, 2009. (mindkét helyen tévesen: „2008” szerepel) július 19-én, illetve 22-én kelt jelentésükben rögzítették, hogy 14 óra 40 perckor az ügyelet utasítására indultak a K. utcába. A jelentések szerint a helyszínről azért kérték a helyszínelők küldését, „mivel a balesetben érintett egyik személy [...] rendőr kollega”.

A helyszínelés során a rendőrségi autóban egyesével hallgatták meg az érintetteket, akik közül a panaszosokkal „nem lehetett szót érteni”, kiabáltak, és sérelmezték, hogy megállították őket, és hogy a balesetben érintett rendőr hozzá méltatlan hangnemben beszélt velük. Az egyik helyszínelő felszólította a panaszos hölgyet, hogy hagyja abba a kiabálást, mert így nem lehet tisztázni a körülményeket, majd – miután az érintett a kiabálást folytatta – „A törvény nevében!” felszólítással az előállítását helyezte kilátásba arra hivatkozással, hogy akadályozza a rendőri intézkedést. Ekkor ő megkérdezte, hogy ez bilincselést is jelent-e, amire a rendőr azt válaszolta, hogy amennyiben szükséges, igen. A rendőr megjegyzi, hogy ezt követően a panaszosok együttműködőbbek lettek, elmondták, hogy ők hogyan észlelték a baleset körülményeit.

A meghallgatásokkal egyidejűleg az egyik helyszínelő fényképfelvételeket készített a rongálódásokról, a járőrök pedig megszendáztatták a gépkocsik vezetőit – a bejelentőt és a panaszos hölgyet, később a bejelentőnek a helyszínre visszaérkező feleségét, mivel a panaszosok azt állították, hogy nem a bejelentő, hanem a felesége vezetett –, a tesztek eredménye azonban valamennyi esetben negatív lett.

Amikor mindezzel végeztek, visszamentek a baleset helyszínére, ahol újra megmutatták az érintettek, hogy szerintük hogy történt a baleset. A kereszteződésről fényképfelvételeket készítettek, majd a gépkocsik rongálódásának megfelelően egymás mellé állították a személyautókat – a sérülések megfelelőségének vizsgálata céljából. Ezen a panaszos hölgy felháborodott, mert szerinte szándékosan változtatták meg a baleseti szituációt. A helyszínelést végző egyik rendőr közölte a panaszosokkal, hogy az ő előadásukat is rögzítik majd a helyszínrajzon és a jegyzőkönyvben. Végül azonban a helyszínrajzon csak a bejelentő verziója szerepel, mert ezt támasztották alá a sérülések.

A jelentés rögzíti, hogy a panaszosok először még a baleset bekövetkezését is vitatták, később azt mondták, hogy a K. utcának a P. utca és B. utca közötti szakaszán ütközött nekik a Skoda gépkocsi sávváltás közben úgy, hogy jobbról, a külső sávból eléjük vágott. A jelentés szerint ezt a verziót azért nem rögzítették a rajzon, mert sem a pontos helyszínt nem tudták a panaszosok megjelölni, sem alátámasztani nem tudták – tekintettel arra is, hogy a sérülések helyei kifejezetten kizárták, hogy az előadottak szerint következhetett be a baleset.

5) A helyszínelők jelentését összefoglaló parancsnoki kivizsgálás szerint „jog- és szakszerűtlenséget megállapítani nem lehet”.

6) A 14 óra 50 perckor megkezdett helyszíni szemléről készült jegyzőkönyv szerint a panaszos feleség az általa vezetett gépkocsival a kérdéses kereszteződésnél a külső forgalmi sávban állt, és amikor a lámpa zöldre váltott, az enyhén jobbra kanyarodó két sáv ívét figyelmen kívül hagyva áthaladt a belső forgalmi sávba, ahol összeütközött a vele párhuzamosan, a belső sávban haladó gépkocsival. A tényállás szerint ezt vezette a „szabadidős rendőr”.

A panaszosi gépkocsi a helyszínről megállás nélkül továbbhaladt, mivel az ütközést a benne ülők nem észlelték, de utóbb a másik gépkocsiban ülő rendőr jelzésére megálltak. Személyi sérülés nem keletkezett, az anyagi kárt mindkét gépkocsi esetén 100.000 Ft-ra becsülték. Egyik érintett fél sem fogyasztott alkoholt.

A panaszos feleség nyilatkozata szerint a lámpa piros jelzésénél a belső forgalmi sávban várakozott, és folyamatosan a belső forgalmi sávban haladt. Később hallotta, hogy valaki dudál, és a férje szól, hogy a mellettük haladó autóból valaki mutogat egy igazolványt, álljanak meg. Ekkor félreálltak, egy férfi szállt ki a másik autóból, és odament hozzájuk, rákiáltott, hogy ő rendőr, és ki fogja rángatni az autóból. A panaszos kiszállt, de a rendőr folyamatosan kiabált vele.

A balesetben érintett rendőr elmondta, hogy a lámpánál a belső forgalmi sávban állt, közvetlen mellettük állt a panaszos által vezetett gépkocsi, a panaszos folyamatosan telefonált. Amikor a lámpa zöldre váltott, mindketten elindultak. A kereszteződésben haladva azt vette észre, hogy a panaszosok gépkocsija nem követi az út jobbra kanyarodó vonalát, hanem azt levágva áthaladt az ő forgalmi sávjába, ezért rádudált, és levette a lábát a gázpedálról. Azt hitte, hogy ennek hatására a másik autó visszatér a saját sávjába, de nem ez történt, hiába fékezett, a kocsik összeütköztek, tompa puffanást lehetett hallani. A másik kocsit ezt követően megállás nélkül haladt tovább, ezért szólt a feleségének, hogy vegye elő szolgálati igazolványát, amit a másik kocsit mellé érve felmutatott, és próbált jelezni, hogy álljanak félre. Ezt követően is továbbhaladt a másik autó, és csak később állt le. Ő mögéjük állt, igazolványával a kezében odament a vezetőhöz, és szólt a sofőrnek, hogy szálljon ki, mert nekik ment. A vezető és férje (panaszosok) ekkor kiszálltak az autóból, és folyamatosan kiabáltak vele.

A panaszos férj elmondta, hogy ő nem látta a másik autót, csak azt vette észre, hogy valaki rájuk dudál, és ekkor szólt a feleségének, hogy álljanak meg, mert valaki a mellettük haladó autóból egy igazolványt mutogat. Miután megálltak, a másik autó vezetője odament hozzájuk, és „ki akarta ráncigálni a feleségét az autóból”, folyamatosan kiabált velük.

A balesetben érintett rendőr felesége elmondta, hogy a lámpánál a belső forgalmi sávban álltak, ő a jobb első ülésen ült, férje vezetett. Amikor a lámpa zöldre váltott, elindultak, és azt vette észre, hogy a külső forgalmi sávból egy autó áthalad az ő sávjukba, és összeütköznek, azonban ez az autó nem állt meg, a férje utánuk ment, és közben megkérte őt, hogy vegye elő szolgálati igazolványát. Ezt a másik autó mellé érve férje felmutatta, és később a másik autó fölé is állt.

A helyszínelők megállapítása szerint a „rongálódások magasságából, elhelyezkedéséből és jellegéből egyértelműen megállapítható, hogy az ütközésben a fent írt szgk.-k voltak a részesek”, továbbá hogy a panaszos az ütközést nem észlelhette, végül hogy személyi sérülés reális esélye nem állt fenn. A konklúzió szerint a panaszos (feleség) „megszegte a KRESZ 29. § (1) bekezdésében foglaltakat”.

7) A kapcsolódó helyszínrajz rögzíti a panaszosi gépkocsi helyét mindkét fél elmondása szerint (a külső és a belső forgalmi sávban), illetve a másik gépkocsi haladási irányát. A rajzon szerepel a gépkocsik ütközéskori pozíciója úgy, hogy a panaszosi gépkocsi enyhén átlóg a belső, baloldalra eső, de jobb oldalra kanyarodó sávba – tehát levágja az út kanyarulatát –, és így a kocsi bal hátsó része érintkezik a másik gépkocsi jobb első részével.

A fényképfelvételeken látható, hogy a kereszteződésben a két sáv jobbra ívelten folytatódik úgy, hogy csak a középvonal van felfestve, tehát a külső sáv egyenes irányát nem jelzi felfestés. A belső sávból csak egyenesen lehet haladni, a külsőből egyenesen és jobbra, és a külső sáv „eleje”, a várakozást jelző vonala némileg beljebb nyúlik a kereszteződésbe.

A helyszínelők a két gépkocsit az ütközés feltételezett helyzetének megfelelően egymás mellé állították, ebből látható a panaszosi gépkocsi bal hátsó részén a másik gépkocsi jobb első felével és a jobb visszapillantó-tükörével okozott sérülés, a tükör magasságában a másik gépkocsi hátulján hosszanti csík húzódik. További fényképeken a sérülések magasságát mérőléccel jelzik.

8) A Debreceni Rendőrkapitányság mint szabálysértési hatóság a panaszos feleséget közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés elkövetése miatt 60.000 Ft-os pénzbírással sújtotta – a helyszínelők megállapításaival egyező tényállás mellett –, mely határozat ellen a panaszos ügyvédje útján kifogást, majd a bíróság helybenhagyó végzése ellen tárgyalás tartása iránti kérelmet nyújtott be.

A panaszos nevében előterjesztett kifogás szerint a balesetet a másik fél okozta. A panaszos a belső sávban haladt, míg a másik közlekedett a külső sávban. A panaszos a zöld jelzést követően váltott sávot, és áttért a külső sávba, és az ütközés akkor következett be, amikor a másik gépkocsi vezetője is sávot váltott, és a belső sávba áttért. A panaszos „szabályosan közlekedett, nem hagyott el sávot, az út vonalvezetésének megfelelően vezette a járművet”. Az ütközést azonban valóban nem észlelte, és csak akkor állt meg, amikor a másik gépkocsi jobb első ülésén ülő férfi a rendőrigazolványát felmutatta. A másik gépkocsit tehát nem a rendőr, hanem egy hölgy vezette, aki a helyszínt később egy gyermekkel együtt elhagyta. A beadvány kitér arra is, hogy a sérülés „szinte észrevehetetlen” volt, a „másik gépkocsiban kár sem keletkezett”, egy korábbi sérülést igyekezett az érintett rendőr a balesetből származónak beállítani, erről az intézkedő rendőrök „beszéltek le”.

A bíróság végzése szerint a kifogás nem alapos, a bíróság a kifogásban foglaltakkal szemben „a szabálysértések tényét rögzítő feljelentésben foglaltakat fogadta el”, mivel azt az intézkedő rendőrök aláírásukkal hitelesítették, és nem merült fel arra adat, hogy ezek a rendőrök „a rájuk vonatkozó eljárási szabályokat megsértették volna”. A végzés utal az ügyészség feljelentést elutasító határozatára.

9) A balesetben érintett rendőr 2009. november 12-én kelt jelentése minden más iratnál részletesebben írja le a történeteket.

Az általa a helyszínen közölteknek megfelelően rögzíti, hogy a lámpánál a belső forgalmi sávban várakozott, ő vezetett, mellette felesége, mögöttük gyermekük ült. Mellettük a későbbi ütközésben érintett gépkocsi állt, látták, hogy az álló helyzetben lévő autót vezető hölgy telefonál, ezt feleségével egymás között meg is jegyezték.

A két autó a zöld jelzéskor nagyjából egyszerre indult. A jelentést író rendőr még látta, hogy a másik sofőr folytatja a telefonálást – azonban ennek jelentőséget még ekkor sem tulajdonított. Majd ahogy haladtak tovább egyenesen, az enyhén jobbra, majd balra ívelő vonalat követve látta, hogy a másik autó nem követi a sáv kanyarodó vonalát, hanem „nyílegyenesen ment tovább, azaz folyamatosan jött be a belső forgalmi sávba”. Ez valószínűleg abból is eredt, hogy a telefonáló hölgy (a panaszos) nem tudta megfelelően figyelemmel tartani a forgalmat.

A rendőr először csak levette a gáزرól a lábát, és dudált, remélte ugyanis, hogy ennek hatására a másik autó visszahúzódik a külső sávba. A később elhangzottakból arra következtetett, hogy a hölgynek fogalma sem volt a közlekedési helyzetről, valószínűleg azt sem értette, miért dudál valaki. Amikor látta, hogy a másik kocsit nem tér vissza a saját sávjába, fékezett, de már nem tudta elkerülni az ütközést. A szembeforgalom miatt csak minimálisan tudta elkapni a kormányt balra.

Az általa vezetett gépkocsi „jobb első kerékjáratit ívét” húzta meg a panaszos autója, valamint behajtott a jobb oldali visszapillantó-tükrröt, azt kissé megrepesztve. A kár nem jelentős, azonban ezt még akkor nem tudták, mindannyian érezték az ütközést. Ennek ellenére elképzelhetőnek tartja, hogy a másik, magasabb építésű gépkocsiban a balesetet nem vették észre. A jelentés hangsúlyozza, hogy a másik gépkocsi szabálytalan sávváltása nem balra kormányzással, hanem „teljesen egyenes haladással valósult meg”, a sávok jobbra tartása miatt, a másik gépkocsi nem is indexelt.

A rendőr próbált jelezni a másik gépkocsinak, fényszóróval villogott rá, több alkalommal rá is dudált, azonban ez nem járt eredménnyel. Ekkor már mindketten a belső sávban haladtak. A jelentés kiemeli, hogy több, megállásra alkalmas hely lett volna, azonban miután a másik autó nem mutatta jelét, hogy le akarna állni, a rendőr, ahogy a forgalom engedte, mellé hajtott azzal a céllal, hogy rendőrigazolványát felmutatva próbálja megállítani a másik gépkocsit. Ezért kérte feleségét, hogy keresse elő az igazolványt. A másik sávból is rávillogott a kocsira, hátha a visszapillantó tükörből észlelik. Ezt követően, amikor a másik kocsit mellé ért, felmutatta az igazolványt, és kézmozdulataival próbált jelezni. Megjegyzi, hogy a magasabb kialakítású gépkocsi jobb első ülésén ülő határozott, nagyobb darab férfit látva úgy gondolta, nincs esély, hogy megálljanak, és valószínűsítette, hogy a következő lehetőségénél balra hajtanak. Megjegyezte, hogy hosszabb távon nem is tudta volna követni a panaszos gépkocsiját. Visszasorolt a másik gépkocsi mögé, mivel a külső sáv nem sokkal később meg

is szűnt. Meglepetésére a másik gépkocsi a következő kereszteződés után egy buszöbölben végül megállt.

A rendőr szólt a feleségének, hogy maradjon az autóban, gyorsan elintézi az ügyet, biztos, hogy elismeri a másik fél a felelősségét. A másik gépkocsi bal első ajtajához ment, és a lehúzott ablakon keresztül a rendőrigazolványát felmutatva felszólította a vezetőt, hogy szálljon ki. Udvariasan köszönt, bemutatkozott és a szolgálati helyét is megjelölte, majd felszólította az autót vezető panaszost: „Állítsa le a motort, és szálljon ki, mert balesetet okozott!” Ezt a rendőr a jelentése szerint „tisztességesen, de a rendőri fellépéshez szükséges határozottsággal és nyomatékkal” mondta. Hivatkozott arra a szabályra, hogy a rendőr szolgálatba helyezheti magát, ha szabálysértést észlel, ráadásul itt nem csupán észlelte, de sértettje volt, és másképp nem tudta a balesetet okozó személyt megállásra bírni. Az útközben felmutatott igazolvány alapján pedig már tudták róla, hogy rendőr.

A felszólítást követően a vezető és a vele utazó férfi kiabálni kezdett: „Mi van?! Mít akarsz?! Mi bajod van?!” A férfivel közölte, hogy nem hozzá szólt, a hölgynek pedig mondta, hogy „nekünk jött a P. utcánál, balesetet okozott, szálljon ki!” A panaszosok kiszálltak, és folyamatosan kiabáltak, ordítottak, a rendőrrel, a feleségével, majd a kikerkező rendőrökkel. A jelentést író rendőr a panaszos férjet többször figyelmeztette, hogy maradjon csendben, mert nem ő vezetett, hallgasson, mert a feleségével kívánja megbeszélni az esetet. Miután egyikük sem működött együtt, és a férfi „folyamatosan fenyegetően lépett fel” (testalkatát, folyton közeledő mozgását, „kifejezetten támadó, karmozdulataival együtt már eleve fenyegető” fellépését értékelte így), a balesetben érintett rendőr úgy döntött, hogy rendőrt hív, bár álláspontja szerint erre az eset egyszerű megítélése, a személyi sérülés hiánya és a csekély anyagi kár miatt nem lett volna szükség. A panaszos férj szóbeli fenyegetéseit is idézi, miszerint ha nem lenne rendőr, már rég „leverte volna”, már nem is élne stb., és ezt a kikerkező járőrök jelenlétében is folytatta. A rendőrök kikerkezéséig igyekezett elkerülni, hogy a helyzet élesebbé váljon. Akkortól kezdve, hogy közölte velük, hogy rendőrt hív, több verzióval álltak elő, hogy magukat mentse, és a rendőrt tüntessék fel „okozóként”. A telefonhívás alatt is folyamatosan kiabáltak, és „hergelni” próbálták.

Mivel a rendőr felesége is kiszállt, próbálva védeni a férjét, a gyermekük egyedül maradt, és láthatóan még volt ijedve, a panaszosok az autó mellett állva is folytatták az ordítást, pedig láthatták, hogy a gyermek sír. Felhívták a rendőr édesapját, hogy vigye el a gyermeket, aki azonban az édesanyja – a balesetben érintett rendőr felesége – nélkül nem akart elmenni, ezért ő is velük ment, azonban még a távozásuk előtt megérkezett az első járőr. A járőrnek a rendőr bemutatkozott, és próbálta elmondani, hogy mi történt, azonban a panaszosok azonnal odamentek, és kiabáltak, így többszöri próbálkozásra sem tudta elmondani a történeteket. A járőr próbálta őket csendesíteni, hogy mindenki elmondhassa az álláspontját, de a házaspár továbbra is kiabált, hogy a rendőr és a felesége is ivott, a feleség ezért ment el. A balesetben érintett rendőr szerint „A rendőrök sem tudták kézben tartani a helyzetet [...] ráadásul a házaspárnak ekkorra sikerült a közeli parkolóból odacsődítenie, és a rendőrökre [...] uszítania néhány álldogáló, a nem is ott történt [balesetről] nyilvánvalóan semmit sem tudó nagyszájú báméskodót”. Megbeszélték, hogy majd tanúskodnak a balesetről, és arról, hogy a rendőrök (köztük az érintett rendőr) milyen támadólag lépett fel a panaszosokkal szemben.

A balesetben érintett rendőr kérte, hogy hívjanak baleseti helyszínelőket, illetve hívta a feleségét is, hogy térjen vissza a helyszínre. A kikerkező helyszínelők „felkészülten és határozottan léptek fel”, rögzítették a rongálódásokat. A panaszosok ekkor is közbekiabáltak,

például hogy a rendőr korábbi sérüléseket is „rájuk akar kenni”. Ennek a jelentés szerint semmilyen alapja nem volt, hiszen a sérülések egy helyen keletkeztek, a jármű jobb első kerékívén és a visszapillantó-tükroin. A helyszínelők „a továbbra is kiabáló házaspárral közölték talán azt is, hogy ha továbbra is akadályozzák a rendőri intézkedést, elő fogják őket állítani”, és ezt a jelentést író rendőr szükségesnek is tartotta, mert a kiabálástól nem lehetett egymás szavát érteni, és ezt követően a házaspár már halkabban fenyegetőzött, a panaszos feleség „megjátszott sírásba kezdett”. A rendőr felesége és édesapja a távozásától számított kb. húsz perc múlva visszatért, így ők is tanúsítani tudják az elhangzottakat. A helyszínelők mindenkit külön-külön meghallgattak, a rendőr leírja, hogy még őt is erélyesen arrébb küldték, amikor a feleségét hallgatták meg, és ő közelített. A jelentés szerint ekkor összefüggően el tudták mondani, hogy miként történt a baleset, és a rendőr megjegyzi, hogy a sérülések helyén a másik autón lévő, letörölhető por az ő autóján is megtalálható felkenődésként.

Ezt követően együtt visszamentek a baleset helyszínére, megkérték a panaszos hölgyet, hogy álljon be a lámpához úgy, ahogy a baleset előtt állt, azonban ő a belső sávba állt, a jelentést író rendőr szerint ebből látszik, hogy még azt sem tudta, hogy honnan hajtott be a kereszteződésbe – a sérülések alapján szerinte kizárt, hogy a panaszos a belső sávban hajtott volna. A panaszoson „látszott, hogy nem érti, hogy miről van szó, de végül aztán beállt a szélső sávba”. Ezt követően a rendőrt kérték meg a helyszínelők, hogy álljon úgy be a másik autó mellé, hogy a sérülések kölcsönösen megfeleltethetőek és fényképezhetőek legyenek. A fényképfelvételek elkészülte után a helyszínelők elengedték őket.

A rendőr tudomása szerint a panaszos ellen indítottak szabálysértési eljárást, amelynek befejezéséről nem értesült.

A jelentést író rendőr néhány további megállapítást tart szükségesnek az ügyvel kapcsolatban.

A panaszos házaspár több indokra hivatkozott a helyszínen: először tagadták, hogy baleset történt, azt mondták, hogy a rendőr az olcsó és gyenge minőségű autója hibáit az ő költségükön akarja megjavíttatni. Az persze a két autó eltérő felépítése miatt elfogadható, hogy esetleg ők nem észlelték az ütközést. De a rendőr frissen szakvizsgázott jogászként, „felívelő rendőrtiszti karrierrel” biztos, hogy nem kockáztatna ilyen lépést, pláne nem úgy, hogy közben a gyermeke is az autóban van.

Nem lehet valós viszont az a hivatkozásuk, hogy a felesége vezetett volna, hiszen őt akkor a jobb első ülésből nem láthatták volna, ahogy az igazolványát felmutatja. Hivatkoztak arra is, hogy látták, ahogy helyet cserélnek, először kijelentve, hogy biztos ivott a felesége, majd – miután a szonda többszöri megfújásra is nullás értéket mutatott – hogy biztos nincs jogosítványa. Miután ezt is cáfolták, és a felesége a vezetéstől sem volt eltiltva, a rendőr kérte a helyszínelőket, hogy rögzítsenek az ülésekből szagmintákat. Ezt ők azért nem látták indokoltnak, mert kiderült, hogy mindketten szokták vezetni az autót, ezért az ilyen mintavétel nem vezetne eredményre.

Később azt mondták, hogy a rendőr ment beléjük hátulról, amit viszont a sérülések cáfolnak. Szidalmazták is a rendőrt, kétségbe vonva rendőri minőségét, rangját, címét, szerintük egy senki, a rendőrségen belül is, főleg hozzájuk képest, akik nagyon gazdagok stb.

A panaszosok állandóan változtatták védekezésüket, mindig más, eltérő és össze nem egyeztethető verziókat adva elő, és nagy hévvel, fenyegetőzve hangoztatták ezeket. El akarták kérni a rendőrigazolványt is, amit már láttak, és a rendőr ezt nem is adta át, hanem elmondta a nevét, rendfokozatát, jelvéyszámát és beosztási helyét, amit csak többszöri ismétlés után tudtak maguknak feljegyezni. A rendőr szerint csak a rendőri minősége óvta meg a panaszos férj tettleges támadásától.

Végül a rendőr megjegyzi, hogy a panaszosokkal szemben nem kezdeményezett semmilyen eljárást, a jövőben sem kezdeményez, azonban kitart eredeti szándéka mellett, és kéri a neki okozott kár megtérítését – amit ráadásul nem is a panaszosoknak kell állnia, hiszen az a kötelező felelősségbiztosítás útján rendezhető.

10) A Testület megkereste a panaszosok által tanúként megjelölt személyt, aki a kiérkező rendőrök fellépésének volt szem- és fültanúja. Elmondta, hogy kb. 30 méterre volt az esettől, amikor üvöltözést hallott, az derült ki számára, hogy valamilyen baleset lehetett, és nagy a fejetlenség. Egy egyenruhás rendőr üvöltözött, de nem tudja, hogy erre mi adhatott okot, az előzményeket nem észlelte, csak a nagyon hangos kiabálásra lett figyelmes, ezt az egész utca hallotta. Kérdésre elmondta, hogy a kiabálás agresszív volt, célja nem a csitítás lehetett, a rendőr volt az, akinek hangja messzire elhallatszódott. A rendőr „kurvaanyázott”, ezért ment oda, és az Audi anyósüléséről kiszálló férfinak (a panaszos férjnek) adta meg a telefonszámát, ha szükség lenne a tanúvallomására. Megjegyezte, hogy még ha rendőr is az illető, se kellene így beszélnie. Kérdésre válaszolva közölte, hogy a kiabálás nem volt kölcsönös, „egy 140-es centis nő” részéről ez nem is lett volna életszerű – a férje pedig az autóban ült.

Elmondta kérdésre azt is, hogy talán női sofőr lehetett a Skodában, de ebben nem biztos, és hogy amíg a helyszínen volt, valahogyan kiderült számára – már nem emlékszik, hogyan – hogy az egyik balesetben érintett személy is rendőr. A helyszínelést már nem várta meg, dolga volt, csak egy ideig a közelben kellett várakoznia. A telefonszámát megadta, majd távozott. Másra nem emlékszik, az esetről nem tud többet mondani, sem az előzményekről, sem a későbbi eseményekről nincs közvetlen tudomása.

11) A megyei rendőrfőkapitány levele az egyéb rendőrségi dokumentumokban foglaltakon túl rögzíti, hogy amikor a panaszosok a rendőrségen személyesen megjelenve kértek felvilágosítást az ügyszámról, arról az alábbiak szerint nem kaphattak tájékoztatást.

Az intézkedés során keletkezett iratok csak a RobotZsaru NEO iktatási rendszerben történő rögzítést követően kapnak iktatószámot, ezt megelőzően csak ideiglenes számot rendel az ügyhöz a rendszer, és szignálás után kap az irat további – a megfelelő eljárástípusra utaló – számot. Tehát a hivatkozott rendőrszolgálatot teljesítő rendőrnek „nem volt lehetősége a panaszosok részére olyan iktatószámot adni, ami a koccanásos balesethez érdemlegesen köthető, annál is inkább, mert a balesettel kapcsolatban a helyszíni eljárást a Debreceni Rendőrkapitányság központi [...] objektumában elhelyezett Közlekedésrendészeti Osztály állománya fejezte be”.

III.

A Testület hatáskörére irányadó szabályozás – az Rtv. 92. § (1) bekezdése – szerint a Testület az Rtv. IV-V-VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, rendőri intézkedés,

annak elmulasztása, illetve kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán vizsgálja, hogy a rendőri fellépés a panaszos(ok) alapvető jogát sértette-e.

A panasz ebbe a körbe vonható, ezért a Testület – a panaszosok kérésére is tekintettel – az Rtv. 93. § (3) és (4) bekezdéseiben foglaltakra figyelemmel döntött a rendőrség előtt megindult ügy átvételéről.

A panaszosok sérelmezték a rendőrök által használt hangnemet; azt, hogy a rendőrök oly módon szólították fel egyiküket a gépkocsiba való visszaülésre, hogy kilátásba helyezték az előállítását, illetve megbilincselését; továbbá a helyszíni szemle során általuk tapasztalt részrehajlást; végül azt, hogy az ügyel kapcsolatban a rendőrségen személyesen megjelenve nem kaptak tájékoztatást az ügyről.

A rendőri fellépés érintette a panaszosok emberi méltóságához, tisztességes eljáráshoz, tulajdonhoz és panaszhoz való jogát.

1) A Testület először megvizsgálta, hogy a balesetben érintett rendőr fellépése a hatáskörébe tartozó kérdés-e. Az Rtv. 13. § (1) bekezdése rendelkezik a szolgálaton kívüli rendőr esetleges intézkedési kötelezettségéről, melyre a balesetben érintett rendőr jelentésében cselekvésének alapjaként kifejezetten hivatkozik is.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

Tekintve, hogy a balesetben érintett rendőr a szolgálati igazolványát felmutatva, ebbéli minőségére hivatkozva állította meg a panaszosi gépkocsit, illetve így lépett oda a már álló járműhöz (tehát rendőri mivoltának, közhatalmi funkciójának felhasználásával lépett kapcsolatba egy állampolgárral), a Testület a tevékenységét rendőri intézkedésként vizsgálta (annál is inkább, mivel maga az érintett is hivatkozik rá, hogy az Rtv. vonatkozó szabálya alapján volt lehetősége magát szolgálatba helyezni).

a) Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőr alapjogokat csak a törvényben meghatározottak szerint korlátozhat. A közlekedésrendészeti intézkedés keretében történő fellépésre, a közúti forgalom irányítására, korlátozására az Rtv. 44. § (1) bekezdés a) pontja hatalmazza fel a rendőrt („A rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során [...] a közúti forgalmat irányíthatja, korlátozhatja, illetve szüneteltetheti”). Az Rtv. már hivatkozott rendelkezése, a 13. § (1), bekezdése szerint: „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. § (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az intézkedési kötelezettség körébe esik a szabálysértések észlelése is: „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

Anélkül, hogy a Testület a baleset körülményeit, az annak okozásáért való felelősséget bármilyen módon vizsgálná (ez a rá vonatkozó hatásköri szabályok miatt nem volna lehetséges), annyit rögzíteni kíván, hogy a panasz tárgyú szolgálati ügyben felmerült a közlekedési szabálysértés gyanúja, amely általános esetben (eleve szolgálatban lévő és a balesetben nem érintett rendőr esetén) egyértelműen megalapozta volna az intézkedési kötelezettséget.

A Testület ezt követően két lépésben vizsgálta a történéseket. Elsőként abból a szempontból, hogy fennálltak-e a szolgálatba helyezkedés speciális feltételei, másodsorban pedig abból, hogy a rendőr személyes érintettsége akadály volt-e a szolgálatba helyezkedésnek. (Amennyiben ugyanis már az első kérdésre is nemleges a válasz, úgy a rendőri fellépés jogszerűtlenségének megállapításához nem elengedhetetlenül szükséges a második kérdés elemzése.)

b) Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint a rendőr csak halaszthatatlan esetben és akkor helyezheti magát szolgálatba, amennyiben intézkedésre alkalmas állapotban van. A Szolgálati Szabályzat 3. § (6) bekezdése bontja ki ezeket a feltételeket, amikor kimondja: „a rendőr szolgálaton kívül akkor intézkedik, ha kiképzett, egészséges, nincs szeszes italtól befolyásolt, gyógyszer vagy kábító hatású más szer miatti bódult állapotban, és a) szolgálatban lévő rendőr nincs jelen, és az értesítésével járó késedelem, az intézkedés elmaradása a bűnüldözés érdekeire, az élet- és vagyonbiztonságra másként el nem hárítható hátrányt jelentene, vagy b) a szolgálatban lévő rendőrnek kell segítséget nyújtani.”

Megállapítható, hogy a balesetben érintett rendőr a „személyi” feltételeknek a panasszal érintett esetben megfelelt, azt kell tehát értékelni, hogy a Szolgálati Szabályzat idézett rendelkezése által pontosított „halaszthatatlanság” fennállt-e.

Nyilvánvaló, hogy a kérdéses esetben bűnüldözési érdek és életveszély nem merült fel, ezért a kérdés az, hogy az intézkedés elmaradása a vagyonbiztonságra másként el nem hárítható hátrányt jelentett volna-e. Figyelembe véve, hogy mivel az egyik jármű vezetője és utasa az ütközést nem érzékelte, és fennállt annak a veszélye, hogy a baleset helyszínéről az egyik érintett jármű elhajt, ami a későbbiekben a bizonyítást mind a szabálysértési eljárás (a vezető kiléte), mind a kár érvényesítése (a sérülések rögzítése, szakértői értékelése, stb.) vonatkozásában jelentősen veszélyeztethette volna, a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy az önkéntes szolgálatba lépés feltételei fennálltak. Amennyiben tehát egy a balesetben nem érintett, szolgálaton kívüli rendőr észlelte volna a koccanást, és magát szolgálatba helyezve megállította volna a panaszosokat a megfelelő rendőri intézkedések megtétele érdekében, úgy az jogszerűnek minősült volna.

c) Annak eldöntése maradt tehát csak hátra, hogy egy rendőr saját – adott esetben jogszerű – magánérdekeinek érvényesítése céljából felhasználhatja-e a rendőri minőségét és az ebből adódó többletjogosítványait.

A Testület válasza erre a kérdésre nemleges. Ellenkező esetben egy, a rendőrség állományába tartozó személy mindenki máséhoz képest jelentős előnyökhöz jutna hétköznapi, a rendőri hivatás teljesítéséhez semmilyen módon nem kapcsolódó esetekben. Jelen esetre vetítve ez azt jelenti, hogy míg egy átlagos járművezető nem „kényszerítheti” megállásra a vele koccanó, majd elhajtó járművet, addig – amennyiben a tárgyalt esetben bekövetkező szolgálatba helyezkedést jogszerűnek ítéljük – egy hivatásos állományú, de szolgálatban egyébként nem lévő rendőr számára ez a lehetőség fennáll, pusztán rendőri mivoltánál fogva. Hasonló esetben egy olyan személynek, aki nem rendőr, nem állna rendelkezésére az a lehetőség, hogy a szolgálati igazolvány felmutatása mellett a rendőri minőséget további kényszerítőelemként használja a megállításra felhívás során. Ekkor a balesetben érintett fél lehetősége az, hogy a forgalmi rendszám rögzítése mellett feljelentést tesz, és a rendőrség keresi meg a másik érintett felet, majd lehetőségeihez mérten lefolytatja ez eljárást. Ez a lehetőség kétségtelenül a balesetben érintett rendőrnek is rendelkezésére állt volna.

Amennyiben a rendőrök esetében jogszerűnek fogadjuk el, hogy ilyen esetekben szolgálatba helyezték magukat, és intézkedéseket foganatosítsanak a velük – privát, nem pedig közhatalmi jogviszonyban – szembe kerülő személy terhére, úgy olyan különbséget tennénk, amelynek legitim indoka nincsen, ezért a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panasz tárgyává tett esethez hasonló helyzetekben a rendőr nem helyezheti magát szolgálatba saját magánérdekeinek érvényesítése érdekében még akkor sem, ha egyébként jogos érdekről van szó. (Elképzelhetők olyan helyzetek – például a rendőr életét, testi épségét fenyegető veszély –, amelyekben a szolgálatba helyezkedés elfogadható lehet, jelen ügy azonban nem tartozik ezek közé.)

A Testület fenti álláspontja összhangban van azzal, amelyet a rendőrök fényképezése miatti igazoltatások kapcsán kifejtett. Figyelemre méltó, hogy e kérdés kapcsán maga a rendőrség is megfogalmazta, hogy a rendőr magánérdekeinek védelmében nem veheti igénybe rendőri jogosítványait, hanem a jogrendszer adta egyéb lehetőségekkel kell élni. A 120/2008. (X. 21.) számú testületi állásfoglalásban idézett véleményében a Budapesti Rendőr-főkapitányság Titokvédelmi Osztályának vezetője kifejtette, hogy fényképezése esetén a rendőr személyiségi jogainak – vélt – sérelme esetén kizárólag a jogsértő magatartás abbahagyására szólíthatja fel a fényképező személyt. A panaszossal – azaz a fényképet készítővel szemben – kényszerít „ezen okból kifolyólag nem alkalmazhat, a felvételt le nem töröltheti és a fényképezőgépet sem veheti el a fényképet készítőtől. Amennyiben a fényképet készítő a felszólítás ellenére fényképet készít, úgy a rendőr személyiségi jogainak sérelmét kizárólag a bíróságon orvosolhatja, a fényképet készítő pedig a személyiségi jogi per során tisztázhatja, hogy milyen célból készítette a felvételeket.”

Ugyanezen gondolatmenet alapján a Testület megállapította, hogy **sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a balesetben érintett másik autóban ülő rendőr szolgálatba helyezte magát, és így állította meg őket.**

2) A Testület a panasz alapján vizsgálta a helyszínre érkező rendőrök – a járőrpár és a helyszínelők – fellépését, a helyszínre érkező rendőrök részéről elhangzottakat, a rendőrök

által használt hangnemet, illetve az előállítás – és bilincselés – külön sérelmezett kilátásba helyezését.

a) A panaszosok sérelmezték a rendőrök által használt hangnemet mind a balesetben érintett, mind pedig a helyszínre érkező rendőrök részéről. A panaszosok előadásának ugyanakkor ellentmondanak a rendőri jelentések.

A Testület abban a helyzetben volt, hogy külső szemlélő nyilatkozata is rendelkezésre állt, aki megerősítette, hogy a helyszínre érkező, egyenruhás rendőrök által használt hangnem helyenként kifejezetten és indokolatlanul sértő, megalázó volt a panaszosokra nézve.

A Testület ezért megállapította, hogy **a fellépő rendőr által használt hangnem sértette a panaszosok emberi méltóságához fűződő jogát.**

b) A hangnem sérelmezésén túl a rendőrök részéről elhangzottakból a panaszosok külön panaszolták az előállítás és bilincselés kilátásba helyezését.

Valamely rendőri cselekmény kilátásba helyezése csak akkor lehet jogszerű, ha annak törvényes feltételei fennállnak, illetve a jövőben fennállhatnak.

A panaszolt esetben az egyik helyszínelő rendőr a panaszos hölgyet szólította fel, hogy hagyja abba a kiabálást, mert így nem lehet tisztázni a körülményeket, majd – miután az érintett a kiabálást folytatta – „A törvény nevében!” felszólítással előállítását helyezte kilátásba arra hivatkozással, hogy akadályozza a rendőri intézkedést. Amikor a panaszos megkérdezte, hogy ez bilincselést is jelent-e, a rendőr azt a választ adta, hogy amennyiben szükséges, igen. A rendőr jelentésében azt is megjegyzi, hogy ezt követően a panaszosok együttműködőbbek lettek, elmondták, hogy ők hogyan észlelték a baleset körülményeit.

Az Rtv. 33. §-a tételesen felsorolja az előállítási okokat. A 33. § (2) f) pontjának I. fordulata szerint a „rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, [...] aki a szabálysértést az abba hagyásra irányuló felszólítás után is folytatja”. Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 40/A. § (1) bekezdése szerint jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését követi el, aki „a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik”.

Tehát amennyiben a panaszos a figyelmeztetést követően sem engedelmeskedett volna a rendőri felszólításnak, törvényes előállítási ok állhatott volna fenn. A Testület, tekintve, hogy az előállításra nem került sor, az arányosság teoretikus vizsgálatától eltekintett. Vizsgálni kellett azonban, hogy a bilincselés kilátásba helyezése jogszerű volt-e.

Az érintett rendőr jelentése szerint a panaszos kérdezett rá, hogy meg is bilincselik-e, amire a rendőr azt válaszolta, hogy ha szükséges, igen.

Az Rtv. 48. §-a sorolja fel, hogy milyen esetekben kerülhet sor bilincselésre: „a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására,

d) ellenszegülésének megtörésére”. A panaszos előállítását – tehát személyi szabadságának korlátozása – esetén valóban van törvényi lehetőség a bilincs alkalmazására. A Testület álláspontja szerint a szükségességtől függő kitételrel együtt a bilincselésre vonatkozó rendőri tájékoztatás megfelelő volt.

A fentiek szerint **a helyszínelést végző rendőr jogszerűen helyezte kilátásba a panaszos előállítását, és nem volt jogsértő az sem, hogy arról tájékoztatta a panaszost, hogy szükség esetén a bilincselésre is sor kerülhet.**

Azt a Testületnek a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem áll módjában megítélni, hogy az érintett rendőr a lehetséges előállításra és bilincselésre milyen hangnemben és módon figyelmeztette a panaszost, ezért ebben a tekintetben jogsértést nem tudott megállapítani.

3) A panaszosok szerint a helyszíni szemlét részrehajló módon, számukra hátrányosan, a balesetben érintett rendőr számára előnyösen folytatták le.

A Testület leszögezi, hogy a helyszíni szemle tartalmi vizsgálatára nincs hatásköre. Ennek értékelését a szabálysértési eljárásban kell elvégezni, amelyet a bíróság a tárgyalás tartására irányuló panaszosi kérelem folytán megtesz. A panasz eljárás keretében vizsgálható azonban az alábbiak szerint, hogy a helyszínelést végző rendőrök betartották-e a részrehajlásmentes intézkedés kötelezettségét az eljárásuk során.

A Testület az Rtv. 92. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörrel jár el, vagyis olyan ügyekben, amely során az Rtv. „IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása” a panaszos alapvető jogát sértette.

Az Rtv. fenti rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe tartoznak mindazok a rendőri intézkedések, kötelezettségszegések, mulasztások, stb., amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek keretében a Testületnek lehetősége van arra is, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

A IV. fejezetben található 11. § (1) bekezdése szerint ugyanis a „rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni”. A 11. § (1) bekezdése – a fentebb kifejtettek alapján – olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze. Az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik továbbá a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik. E rendelkezés folytán tehát a Testület vizsgálata körébe vonhatja bármely szolgálati beosztásban foganatosított rendőri eljárás, fellépés jogszerűségét, függetlenül attól, hogy arra adott esetben nem az Rtv., hanem például a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs.tv.) vonatkozik. Azonban ez a kiterjesztő – és a hatékony jogorvoslat elvével összhangban alkalmazott – értelmezés a Testület töretlen álláspontja szerint csak abban az esetben érvényesül, ha az adott sérelemre egyéb, hatékony jogorvoslat nem áll rendelkezésre.

A helyszíni szemle során az esetleges részrehajlás okán elkövetett eljárási hibák orvoslását a helyszíni szemle eredményének figyelmen kívül hagyása jelenti, amely – az eljárás szakaszától függően – a szabálysértési eljárás megszüntetéséhez, vagy a már meghozott határozat bíróság általi megváltoztatásához, hatályon kívül helyezéséhez vezethet. Ez ugyanakkor csak a szabálysértési felelősség alól mentesíti az érintettet, az esetleges rendőri részrehajlást nem orvosolja (nem eredményez e tekintetben jogkövetkezményt). A Testületnek ezért vizsgálnia kell, hogy a helyszíni szemlével kapcsolatban érvényesült-e az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt azon általános elvi jelentőségű szabály, miszerint a „rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.”

A Testület e vonatkozásban elvi élel jegyzi meg, hogy az Rtv. 13. § (2) bekezdésének szóhasználatában az „intézkedés” nem csak az Rtv. V. fejezetében foglalt, illetve a 92. § szerinti intézkedéseket jelenti, hanem általában a rendőri cselekvést. Ezt támasztja alá, hogy a 13. § (1) bekezdése szerint „a rendőr jogkörében eljárva köteles *intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni*, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.” Az e rendelkezést kifejtő jogszabály, a Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli”. A rendelkezések összeolvasásából világos, hogy a szabálysértések esetén alkalmazható cselekvési formák (köztük a helyszíni szemle megtartása) is intézkedésnek minősülnek a 13. § értelmében, így a 13. § (2) bekezdésében foglalt, részrehajlás nélküli intézkedést előíró kötelezettség a helyszíni szemlére, illetve más – az Rtv. 13. §-ában, illetve a Szolgálati Szabályzatban megjelölt, intézkedést kötelezővé tévő helyzetekben alkalmazható rendőri cselekvésekre – is vonatkozik, hiszen az intézkedési kötelezettség törvényi megfogalmazása szerint ugyanis a rendőr a közbiztonságot, közrendet sértő vagy veszélyeztető stb. cselekmények észlelése esetén köteles a jogszabályok által részére biztosított felhatalmazásokkal élve fellépni. Adott esetben ez a szabálysértési vagy büntetőjogi felhatalmazások szerinti eljárást is jelenti, indokolatlan lenne az intézkedési kötelezettséget pusztán arra tekintettel korlátozottan felfogni, hogy bizonyos rendelkezéseket az Rtv., más felhatalmazásokat pedig egyéb jogszabályok rögzítenek.

Az adott esetre alkalmazva ez azt jelenti, hogy a szabálysértési eljárásban az eljáró szerv vizsgálja, hogy tartalmilag a helyszíni szemle során nyert bizonyítékok alapján az eljárás alá vont személy felelőssége megállapítható-e, esetleg az ott rögzítettek más bizonyítékoknak ellentmondanak, szakértői vélemény szükséges a tényállás tisztázásához, stb.; míg a panaszeljáráásban – ettől függetlenül – az vizsgálható, hogy a helyszínelést végző rendőrök eleget tettek-e részrehajlásmentes intézkedési kötelezettségüknek.

Tekintve, hogy a balesetben érintett egyik fél rendőr volt, aki ebbéli minőségére kifejezetten hivatkozott, és ez a tény mind a panaszosok, mind a helyszínre érkező rendőrök előtt ismertté vált, különös körülménnyel kellett vizsgálni, hogy nem történt-e részrehajlás a helyszíni szemle során.

Amint a Testület azt már 188/2010. (IV. 7.) számú állásfoglalásában is jelezte, az elfogulatlanság kérdésének megítélésénél tekintettel van az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatára is. Az EJEB a bírák pártatlanságának

vizsgálata során alakította ki az ún. szubjektív és az objektív tesztet. A Piersack kontra Belgium ügyben [8692/79 (1/10/1982), A53.] az EJEB különbséget tesz objektív, illetve szubjektív megközelítés között, ez utóbbi esetben a bíró személyes meggyőződését igyekeznek megállapítani, míg az objektív teszt annak a megállapítására szolgál, hogy a bíró eljárása elégséges garanciát nyújtott-e ahhoz, hogy a pártatlanságát illető legitim kételyeket ki lehessen zárni.

Mivel jelen ügyben a rendőrök általuk is tudottan egy rendőr ügyében jártak el, a Testület fokozott figyelmet fordított e kérdés vizsgálatára. E vizsgálat során felmerültek olyan körülmények, amelyek a teljes pártatlanság tekintetében legitim kételyeket ébresztenek. Ezek az alábbiak.

Amint az a helyszíni szemlét végző rendőröknek a 2009. július 19-én, illetve 22-én készült jelentéséből kiderül, a panaszosok kezdetben még a baleset bekövetkezését is vitatták, majd azt követően, hogy az egyik helyszínelő neki a sérüléseket megmutatta, akkor azt mondták, hogy a K. utca P. utca és B. utca közötti szakaszán ütközött nekik a Skoda gépkocsi sávváltás közben úgy, hogy jobbról, a külső sávból eléjük vágott. A jelentés szerint ezt a verziót azért nem rögzítették a rajzon, mert a panaszosok a pontos helyszínt nem tudták megjelölni, és a sérülések helyei kifejezetten kizárták, hogy az előadottak szerint következhetett be a baleset.

A szabálysértési anyag áttekintése után megállapítható, hogy a panaszosoknak ezt az utóbb, de még a helyszínen, a „helyszínelés” során előadott verzióját a szemlének – a balesetben érintettek által egyébként alá nem írt – jegyzőkönyve (Jegyzőkönyv közüti közlekedési baleset helyszínén végzett ténymegállapításról/szemléről) egyáltalán nem tartalmazza. A rövid történeti tényállás („A baleset bekövetkezési körülményeinek leírása”) a balesetben érintett rendőr elmondásának megfelelően írja le az eseményeket, a két panaszos nyilatkozatát rögzítő rész pedig a panaszosoknak csak a sérülések bemutatása előtti elmondását tartalmazza, amely szerint a két panaszos – a belső sávban haladva – nem érzékelt ütközést, csak annyit, hogy valaki dudálva jött melléjük, és egy igazolványt mutogat, ezért félreálltak.

A panaszosok azon elmondását, amely szerint a balesetben érintett rendőr vágott eléjük a külső sávból, és ekkor keletkezhetek a sérülések, a rendőrök a jegyzőkönyvben nem rögzítették. A helyszínrajzon szerepel ugyan annyi, hogy a panaszos szerint ő haladt a belső sávban, nem pedig az érintett rendőr, de a koccanásnak a panaszosok által elmondott verziója már nem jelenik meg rajzos formában sem.

Valójában a dokumentációban semmi nyoma nem lenne ennek a sérülések megismerését követően előadott panaszosi verzióknak, ha a Debreceni Katonai Ügyészség átirata nyomán a helyszínelők parancsnoka nem íratott volna 2009 júliusa folyamán jelentést a helyszíni szemlét lebonyolító két rendőrrel. E két jelentés szerint annak, hogy a panaszosok ezen elmondása sem a jegyzőkönyvben, sem a helyszínrajzon nem szerepel, az az oka, hogy a panaszosok pontosan nem tudták megmutatni az ütközés helyszínét, továbbá a sérülések nem keletkezhetek a panaszos által elmondott módon.

Természetesen elképzelhető, hogy a járművek sérülései valóban kizárták a panaszosi verzió lehetséges voltát, ennek megállapítása nem a Testület, hanem a szabálysértési hatóság, illetve az eljárásban kirendelt műszaki szakértő feladata. Az ugyanakkor mindenképpen rendkívül aggályos, hogy – amint az a saját, utóbb írt jelentésük fényében egyértelmű – az eljáró rendőrök sem a helyszínrajzon, sem a szemle jegyzőkönyvében nem rögzítették a panaszosok

által elmondottakat a maguk teljességében. Sőt, mivel az ügyészség átirata nyomán indult panaszeljárársban íratott jelentés nem része a szabálysértési eljárás anyagának, annak iratai között a panaszosok „védekezése” meg sem jelent, tehát a szabálysértési hatóság számára nem is volt megismerhető.

A Testület nem állítja, hogy a jegyzőkönyv és a helyszínrajz ezen hiányosságát a helyszínelő rendőrök szándékosan idézték elő, de – figyelembe véve azt is, hogy a baleset másik érintettje rendőr – a fent ismertetett „objektív” teszt alapján úgy ítélte meg, hogy az intézkedés teljes részrehajlás-mentességével szemben ésszerű kételyeket támaszt ez a későbbi jelentések fényében egyértelműen igazolható mulasztás.

A Testület a fentiek szerint megállapította, hogy a helyszíni szemle kapcsán ésszerű kételyek merültek fel az intézkedés részrehajlás-mentességével összefüggésben, ami által sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz fűződő joga.

4) A panaszosok sérelmezték, hogy szerették volna megtudni az ügyszámot, de a rendőrörsön „nem adtak [...] felvilágosítást”, pedig erre hivatkozva szerették volna előterjeszteni „védekezésüket”.

Ez a probléma nem az Rtv. 24. § szerinti felvilágosítás-nyújtási kötelezettség körébe tartozik, hanem az eljárás alá vont személynek a Szabs.tv. 47. § (3) bekezdése szerinti jogosítványait érinti („az eljárás alá vont személy az eljárás valamennyi szakaszában [...] a szabálysértési hatóságtól, az ügyésztől és a bíróságtól felvilágosítást kérhet”), így a Testületnek nincsen hatásköre a panasz ezen részének elbírálására.

IV.

A Testület a fentiek szerint megállapította, hogy a panaszosoknak sérült a tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a balesetben érintett rendőr szolgálatba helyezte magát, és ilyen módon állította meg őket, továbbá, hogy a helyszíni szemle kapcsán nem érvényesült egyértelműen a részrehajlás-mentesség követelménye. Sérült továbbá a panaszosok emberi méltósághoz fűződő joga azáltal, hogy velük szemben az eljáró rendőrök sértő hangnemet és kifejezéseket használtak.

Az alapjogsérelmek összességükben elérték azt a szintet, amely indokolttá teszi, hogy a Testület az állásfoglalását az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján az országos rendőrfőkapitány részére küldje meg, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2010. augusztus 4.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület